

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ११८४ - द

Title पुरश्चरणाविधिः

Author शेवगापीनाथः

Extent १३ Age

Subject तन्त्रम् . सम्पूर्णम्

नं० ११७४-घ

पुरस्चरणविधिः (तन्त्रम्)
पत्राणि १३ (सम्पूर्णम्)

नं० ११७४-घ

वार्त्ता शैल गोपीनाथः

नं० ११८४-८

पुरुष-चरणविधि : (तन्त्रम्)

पत्राणि १३ (सम्पूर्णम्)

कर्त्ता श्रीवंगोपीनाथः

नं. २१६४
पुराणाधिकारि
१३ जगन्नाथ

२१६४

श्रीगणेशायनमः ओं शिवादींश्च गुरुत्वं नत्वा पुरश्चरणमुच्यते विना नयेन सिद्धिस्त्यान्मन्त्रो वर्धय शतैरपि १६
 सावश्यकतास्य संप्रति ततः संक्षेपतस्तद्विधिं वक्ष्ये पूर्वसमीरिता खिलमनुन्यासक्रिया मभ्यसेत् गत्वा
 स्वगुरोसमीपपरं संप्रार्थयेत्सादरं सतशिष्यः प्रथमतस्तच्च स्तदनुष्ठानांगदीक्षां पुन २ गुरुस्त्वपि शु
 भकाले देशिकाय प्रदद्यादखिलसुखसमृद्धये मंत्रराजस्य दीक्षां तदिह बहुभिरुक्ता मासतिथ्यर्क्ष
 वाराः ऋततद्गृहलिखा मिश्रेयसेये न संति ३ वैशाखे श्रावणे वापि आश्विने कार्तिके तथा फाल्गुणे मार्गशी
 र्षे वा कुर्यान्मंत्रस्य दीक्षणं ४ पूर्णिमापंचमी चैव द्वितीया सप्तमी तथा त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकाम
 दा ५ तृतीयापंचमी वा षष्ठी वापि विशेषतः द्वादश्यामपि कर्तव्यं त्रयोदश्यामथापि वा ६ कुत्रचिन्निविद्ध
 त्वा षष्ठी त्रयोदश्यामध्यमत्वं ग्रंथांतरे षष्ठी भाद्रपदे मासि षष्ठ्यष्टम्योद्दशी कार्तिके नवमी शुक्ला श्राव
 णे वृष्णपंचमी ७ एतानि देवपर्वणि तीर्थकोटिफलानि च हस्माष्टम्यां चतुर्दश्यापंचपर्वदिने तथा च
 ग्रहणादीन् यतीपाते परिवेषेदुसूर्ययोः नवारमासदोषोस्ति ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः ग्रहणं देवदेवेशिकालः
 सप्तदिनावधि अथ नक्षत्राणि आश्विनी रोहिणी स्वाति विशाखा हस्त भेषु च श्रवणा द्रापनिष्ठा च पुष्यः

शतभिषक्तेयादीक्षानक्षत्रजातानिह्याहुस्तं त्रार्थकोविदारवोगुरेवैवुधो दीक्षाकर्तव्यावुधशुक्रयोमं
 त्रारंभौरवौशुक्रेवुधेजीवेविशेषतः शनौमयुहयौभौमेसर्वचनिःफलमिति वचनात्सोमस्य मध्यत्वं
 सिद्धं तद्देशे शरत्काले वैशाखे दीक्षां प्रष्टुं फलप्रदा फाल्गुणो मार्गशीर्षे च ज्येष्ठे दीक्षा च मध्यमाः
 आषाढे श्रावणे माघे कनिका सप्तिरावृता निंदितश्चाधिमासस्तु पौषो भाद्रपदस्तथा निंदितेष्टपिमा
 सेषु दीप्तौ काग्रहरो शुभा ग्रंथांतरे गुरुशुक्रौ दये शुद्धे लग्ने सद्धारशोधिते चंद्रताराभ्युत्थेषु
 हरो चंद्रसूर्ययोः दीक्षाविधेयामंत्रज्ञैः पुरुषार्थप्रसिद्धये नमासतिथिर्वादिशोधनं सूर्यपर्वणी दश रा ५
 र्त्तीर्षं च ग्रहीयात्स्मिन्काले गुरोर्नरः सिद्धिर्भवति मंत्रस्य विनाभ्यासेन वेगतः प्रबुद्धे बल
 संयुक्ते शुक्रे देवगुरौ तथा शुक्रपक्षे च कृष्णवादीक्षा सर्वशुभावहा कालोतरे मुक्तिका
 मे कृष्णपक्षे भूतिका मे सिते सदा संहितायां मे षकर्कदकन्यासु तुलायां वृश्चिके त
 था मकरकुंभयोश्चैव दीक्षा सर्वशुभावहा रुद्रयामले सतिथेर्कविविधुग्रासे तथा द

मनपर्वणि मंत्रदीक्षापकुर्वणो मासस्तीदीनशोधयेत् संहितायां विद्युवेप्ययनदं देसं
 क्रांत्यां दमनोत्सवे दीक्षाकार्यं न कालेपि पवित्रे गुरुपर्वणि आगमे च सतीर्थे क्व विधुः
 ग्नासे पुण्याख्ये वने शुचि पुण्यक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे देवीपीठचतुष्टये प्रयागेश्वरी गुरोका
 श्यां कालाकालेन शोधयेत् तत्त्वसारसंहितामपि तिथिं दिनापि दीक्षायां विशिष्टा
 वसरं ऋणु दुर्लभे सद्गुरुणां च सक्तसंग उपस्थिते तदनुज्ञाय दालव्यासदीक्षा
 वरो महान् ग्नामेवा यदि वारण्य क्षेत्रे वा यदि वानिशि आगच्छति गुरुर्देवा ययादी
 क्षा तदा भवेत् तत्त्वसारे यदेवै स एतदादीक्षा गुरोराज्ञानुरूपतः न तिथि न व्रत हो
 मो न स्नानं न जप क्रिया दीक्षायां कारणं किंतु स्वका वाक्ता गुरोरेषि मुमुक्षुं प्रति न
 कालनिघमः निघानि सर्वपर्वणि प्रशस्तानि विमुक्तये इति वचनात् वैशेषा
 यनसंहितायां संध्यागर्जितनिघोष भूकंपोत्क्रान्तिपातनं एतान् न्याश्च दिशा-स्म

लुक्तां च परित्यजेत् ॥ इति काम्य विषयं तदेव लज्जामिति सामान्यदीक्षा कालः ॥ इति दीक्षा कालः
 अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि संक्षिप्तं गुरुसंमतं ॥ मूर्ख इति सर्वतोभद्रेन वं कुंभं विधाय च ॥ स्तोदकं गं
 धपुष्पाभ्यामर्चितं वस्त्रसंयुतं ॥ सर्वौषधीपंचरत्नपंचपल्लवसंयुतं ॥ ततो देवा र्वनं कृत्वा हुने
 ददद्यो नरं शतं ॥ शिष्यं सुलं कृतं विद्यामुपाग्निसुपवेशयेत् मंत्रितं प्रोक्षणी तोये शातकौ भ
 जले स्तथा ॥ मूलमंत्रेणाष्टशतं मंत्रितैरभिषेचयेत् ॥ अथ संपादयेन्मंत्रं हस्तं शिरसि ध्या
 रयन् अंमस्त्रित्यक्षतान् दद्यादथ शिष्यो र्वयेदुत्तमिति ॥ अत्राप्यशक्तः कश्चिच्चे ॥ ६८ मध्य
 र्थसाक्षतं तद्वुनाभिषिच्यार्थता रमूलेन केकरं ॥ निधायार्थजपेत्कर्णोत्पदेशोत्तरं वि
 धिः ॥ उपदेशसुधायां तु ॥ चंद्रसूर्यगृहे चैव सिद्धि क्षेत्रे सुरालये ॥ मंत्रमात्रप्रकथनं उपदेशः
 स उपदेश इति ॥ शिवः अदीक्षा यो वकुर्वति जपपूजादिकां क्रियां ॥ निःफलं तस्मिन्नेतेषां शिलाया
 मुपजीवति ॥ उपदेशानंतरं गुरुकृत्यं दत्वा शिष्याय मनुं यस्याय गुरुः ॥ कृतात्म यजनवि
 धिः ॥ अद्यो नरसहस्रं स्वशक्तिहीनाय वादाय जप्यादिति ॥ अकुंठितसामर्थ्या यजपेदित्यर्थः ॥
 मंत्रमहत्तानंतरं शिष्यकृत्यं अद्यो नरशतं शिष्यप्रजयेदुत्तमोदितः ॥ अष्टाविंशतिवारं वा सष्ट

कृत्यो यवा जपेत् ॥ ततो जातमंत्रः स्वमंत्रप्रदाय प्रदद्यात् ततो दक्षिणां त्र्यशत्त्या तदा वक्तुं वदेति श १
 3 तथा नारदीये आचार्यो दत्तमिष्टाप्रमंत्रश्चादत्तदक्षिणः ॥ अभ्यस्तोपि सदा मंत्रः श्रेयसेनावल्पते क
 तंत्रे चोक्तं संग्रहे ॥ न गृहीत्वा न मानेण परत्रेह च मंगलं ॥ प्राप्नोति चंद्रवदने दानहोमादिभिर्विना
 गृहस्थो यदि दानादि दद्यात् तज्जुहुयादपि ॥ पूजयेद्द्विपि न निवकः कुर्याच्च दत्तुमहमिति ॥ गृहस्थवि
 षयाणि वाक्यानि द्विविधं तु लब्धुमनोर्वासां तरमुपासनं चासिनो चांतरं प्रोक्तमन्येषामुभयंत
 धा ॥ यतिभिर्भविता द्रव्यैः पूज्यो हरिगुरुस्तदा ॥ संपादिते गृहस्थस्तु स एव क्रम उच्यते ॥ अन्येषा
 मित्यनेन ब्रह्मचार्यो दीनो द्विविधमुपासनमिति ॥ अन्यदपि प्रणवाक्षरप्राणायामं त्राअग्नेयाः
 इंद्रमृताक्षरप्रायामं त्रासोम्याः सूर्ये वहति आग्नेयानां प्रबोधकालः ॥ चंद्रे सोम्यानां सुप्र
 बोधकाले मंत्रग्रहणं जपे च कृते तात्कालिकी सिद्धिः स्यादेवेति ॥ ग्रंथांतरे चिकीर्षुर्देवतोपा
 स्तिमादौ भावं विचारयेत् ॥ स्नानसंध्यादिकं कृत्वा स्मृत्या हरिपदां बुजं शयीत कुशशय्यायां प्रार्थ
 येध्यवपुष्वजं भगवन् देवेश भूलभृद्दृषवाहनः इष्टानिष्टं समाचक्ष्व मम सुतस्य शाश्वतं
 नमोजयत्रिनेत्राय पिंगलाय महात्मने भीमाय विश्वमुष्णाय स्वमाप्तिपतये नमः ॥ स्वप्ने क

यथैमेतथं सर्वकार्यमशेषतः॥ क्रियासिद्धिं विधास्यामित्यस्य सादान्महेश्वरः॥ एभिर्मंत्रैः शिवप्रा
 र्थ्यनिद्रां कुर्यान्निराकुलः॥ समदृष्टं निशि प्रातः गुरुवेपि निवेशतः॥ तसंतरेण मंत्रस्तः स्वयंचैव वि
 चारयेत्॥ इति शैवमाधवपाठकाग्निहोत्रिसुतशैवगोपीनाथपाठकाग्निहोत्रिविरचिते पुरा
 णविभोसंक्षेपदीक्षाविधिः॥ अथ गुरुशिष्ययोश्च परीक्षाप्रोच्यते मया॥ गुरुशिष्याबुभौसो हाद
 परीक्ष्य परस्परं॥ अष्टास्त्रीयोपदेशंतु योगह्लातिददाति च भुजे ते ता उभौ चोरा नरकानेकविंशतिं
 अनर्हं मंत्रविज्ञानं न कुर्वीत कदाचन॥ तस्मात्सरीक्ष्य वक्तव्यमन्यथानिःफलं भवेत्॥ यः स्नेहभ
 यत्नोभायैरयोग्यं पदि दीक्षयेत्॥ देवताशापमाप्नोति कृतंच निःफलं भवेत्॥ ज्ञानेन क्रियया वा
 पि गुरुशिष्यं परीक्षयेत्॥ संवत्सरंतदर्धं वा तदर्धं वा प्रयत्नतः॥ शिष्योऽपि लक्षणैरेतैः कुर्याद्गुरुपरी
 क्षणं॥ आनंदाद्यैर्जपैः स्तोत्रैश्चान होमार्चनैश्च शिष्योऽज्ञानोपदेशसामर्थ्यमंत्रशुद्धिमयीश्चरि॥ बो
 धकृत्यंच विज्ञाय शिष्यो भूयान्न चाप्यथा॥ गोविंदार्चनसुधायां सगुणभजनवर्त्ताश्वाश्रमाचार
 ३ रूढः॥ अवलामननमं श्रीसद्गुरुः कौशोभः॥ स्फुरदमृतचिदात्मा ब्रह्मरूपो महास्त्रो भवसमरजिता
 रिः यो गिसजो गुरुः स्यात्॥ आगते॥ गुरुर्गुरुस्तु एवैको न कदाचित् यतिर्गुरुः अयमेव यतीनां स्या

यतिगुरु रथापि वा ॥ केवलं कामिपरो यमुद्यमः ॥ तथा च ॥ सूतसंहितायां ॥ उत्तमः पंचधा प्रोक्तो गुरुर्व
 स्मासु वेदिभिः ॥ ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्रस्थश्च भिक्षुकः ॥ अतिवर्णाश्रमी चेति ऋमश्रेष्ठा विचक्ष
 ता ॥ कुलाणां वै च ॥ श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धवेशो मनोहरः ॥ सर्वलक्षणसंपन्नः सर्वावयवशोभितः
 अग्रगण्यो गभीरश्च पात्रापात्रविशेषवित् ॥ शिवविष्णुः समः साधुन च दर्शनदूषकः ॥ नित्ये नैमिति
 के काम्ये रतः कर्मण्यनिंदिते ॥ यदृच्छाभलो संतुष्टो गुणदोषविभेदकः ॥ इत्यादिलक्षणोपेतः श्रीग
 रुरः कथितः प्रिये ॥ अत्रिनेत्रः शिवः साक्षादचतुर्बाहुरभ्युतः ॥ अचक्षुर्वदनो ब्रह्मा श्रीगुरुः कथितः
 प्रिये ॥ तथा च ॥ ज्ञानोत्तये ॥ निंदितस्तुमितुर्मंत्रस्तथामातामहस्य च ॥ सोदरस्य कनिष्ठस्य वैरि
 पक्षाश्रितस्य च ॥ ननु स्त्रीदत्तेषु प्रलब्धे च सिद्धीदने वशोपयेदित्यनेन स्त्रीणामपि आचार्या
 त्वं प्राप्ते संस्यं ॥ किंतु स्वप्नदेवताज्ञानात् स्त्रीतः प्राप्ते तद्विषयः मिदं वचः ॥ स्त्रीभूदाणां साक्षात् आचा
 र्यत्वस्य निषेधात् ॥ तथा चोक्तं स्त्रियः भूदादयः आपि बोधयेयुर्हि ताहितं ॥ यथाहं माननीयाश्चना
 हं साचार्यतां क्वचित् ॥ भूदानं भूद्रसंपर्कः भूद्रेणैव सहासनं ॥ भूदाज्ञानागमः कश्चिज्जलंतमि
 व पातयेत् ॥ सूतसंहितामपि ॥ भूदाणां च तथा स्त्रीणां गुरुत्वं न कदाचनेति ॥ योग्यमाद्यं गुरुत्वं

काशिष्यः श्रद्धं क्रियाविदं गुरुं समाश्रयेदन्ये यः प्रयातिसदुर्गतिं ॥ इति गुरुपक्षौरे ॥ नास्तिकान् नमिन्नम
 पादान् कृतं प्राणवेदनिन्दकान् ॥ मंत्राक्षरोपदेशो तु दूरतः परिवर्जयेत् ॥ स न कुमारश्च ॥ न देयमर्थलब्ध
 यपि सुनाया स्थिराय च ॥ भक्तिश्रद्धाविहीना यस्तु श्रद्धाविमुखा य च ॥ कुलार्त्तवेदासस्य शिवभक्तस्य
 हितप्रियकरस्य च ॥ श्रद्धस्यापि प्रदातव्यं न मोतं प्रणवं विना ॥ विना प्रणवेन मंत्रः ॥ स्त्रीश्रद्धाणो प्रसाद
 कः ॥ प्रणवेन समायुक्तस्तपोदेवीविशेषमः ॥ आगमेपि स्वाहा प्रणवसंयुक्तं मंत्रं सूत्रे वदन् द्विजः श्रद्ध
 चं डालतामेति विप्रः श्रद्धत्वमेव हि ॥ त्रैवर्णिकायस्तु श्रद्धयस्वधर्मनिरता य च ॥ मंत्रयिना मन्त्रिदेवो व
 रुदाय प्रियाय च ॥ स्वशिष्याय स्वभक्ताय यस्तानमुपदिश्यते ॥ तत्प्रयाति पवित्रत्वं गोक्षीरं स्वादुतामि
 व ॥ अशिष्येष्वभक्तेषु यस्तानमुपदिश्यते ॥ तत्प्रयाति पवित्रत्वं गोक्षीरं स्वादुतामिव ॥ अमात्यदोषो
 राजानं भार्यादोषः पतिं यथा ॥ तथा शिष्यकृतो दोषो गुरुं प्राप्नोत्यसंशयं ॥ तस्माच्छिष्यगुरुर्नित्यं परिक्षे
 वपरिगृहेत् ॥ इति शिष्यपरिक्षा ॥ अथ दशसंस्कारश्च मंत्राणो प्रोच्यते मया ॥ कर्मण्यपि यदा मंत्रा
 मंत्रिणा योजिता अपि ॥ तस्मात्तदोषनाशयकर्तव्या संस्कारा दश ॥ तथा च शारदातिलके ॥ मंत्रा
 णामपि संस्कारकथं ते सिद्धयिनः ॥ जननं जीवनं पश्चात्ताडनं बोधनं तथा ॥ अथाभिषेको विमली

दि

करणप्रायने पुनः॥ तर्पणं दीपनं गुप्तिः श्रैतास्युः मंत्रसंस्क्रियां॥ ताश्वयथा॥ मंत्राणां मातृकामध्यादुद्वा
 रोजननं स्मृतं॥ प्रणवांतरिता-कृत्वा मंत्रवर्णान् जपेत्सुधीः॥ एतज्जीवनसिंहासु मंत्रतंत्रविशारदा॥ मं
 त्रवर्णान्समा लिख्यताडये श्रृंङ्गनांभसा॥ प्रत्येकं वायुना मंत्री ताडनं तदुदाहृतं॥ विलिख्य मंत्रं तं
 त्रौ प्रसूनै करवीरजेः॥ तन्मंत्राक्षरसंख्या तैर्हन्वा दंतेन बोधनं॥ स्वतंत्रोक्तविधानेन मंत्री मंत्राणं सं
 ख्यया॥ अश्वत्थपल्लवैर्मंत्रमभिषिंचेद्दिशुद्भवे॥ संचिंत्य मनसा मंत्रं ज्योतिर्मंत्रेण निर्द्देह्य॥ मंत्रे म
 लत्रयं मंत्री विमलीकरणं सिद्धं॥ तारं चोमाग्निमनुयुक्कंदीज्योतिर्मनुर्मतः॥ कुशोदकेन जप्तेन प्रत्य
 र्णप्रोक्षणां मनोः तेन मंत्रेण विधिवदेतदाप्रायने मंतं॥ मंत्रेण वारिणा मंत्रैतर्पणं स्मृतं॥ तारमाया
 रमायोगो मनोर्दीपनमुच्यते॥ जप्यमानस्य मंत्रस्य गोपनत्वं प्रकाशनं॥ संस्कारादशचप्रोक्ता सर्व
 तंत्रेषु गोपिताः यान् कृत्वा संप्रदायेन मंत्री वांछितमश्नुते॥ एवं दशसंस्काराः॥ तांबूले वा भूर्जपत्रे
 लिखितं मंत्रं वा कृत्वा कर्तव्याः॥ इति दशसंस्काराः॥ अथ सिद्धादिविचारः॥ सिद्धः सिद्धतिकालेन साध्य
 स्तुजपहोमतः॥ सुसिद्धो महामात्रेण अरिर्मूलं निरुंतति॥ तथा चोक्तं॥ मालतीविजये॥ द्वादशारे त
 था चक्रे कूटे षष्ठविदर्जितान्॥ आविहांतां लिखेद्दर्शनं पूर्वतो यावदीश्वरि॥ अंकानेकादिद्वादशां लि

खेतूर्वादि तः क्रमात् ॥ सिद्धः साध्यः सुसिद्धो रिषिभ्यस्तुर्धा तु स्फुटी भवेत् ॥ मंत्रसाधकयोराद्यो वर्णः
 स्यात् यत्र कोट्युके स एव स ततं ग्राह्यः स्ववर्णस्वरभेदतः न वैकपंचमे सिद्धः साध्यः षट् दश युग्मके त्रिस
 प्तेकादशौ मित्रे वेदाष्टादशौ रिपुः ॥ इत्युक्तं मंत्रं ॥ एकाक्षरे तथा कूटे त्रेपुरे मंत्रनायके ॥ स्त्रीदत्ते
 स्वमेत्वक्षे च सिद्धादी नैव शोभयेत् ॥ मंत्रसिद्धो पदिष्टेषु चतुरात्मा यज्ञेषु च माला मंत्रे स्वप्रिये च सि
 द्धादी नैव शोभयेत् ॥ एकद्विज्यादिवीजस्य सिद्धादी नैव शोभयेत् ॥ एषु दोषेषु सर्वत्र मायां कामम
 थापि वा ॥ क्षिप्त्वा साक्षौ श्रियं दद्यात् सर्वदोषमिति मुक्तये ॥ प्रणवो भुवनशानी रमा वीजं मनो भवं ॥ जी
 वनं सर्वमंत्राणां मित्सा ह भगवाच्छिवः ॥ लुप्तबीजा श्रये मंत्रा गोपालस्य क्वचित् क्वचित् ॥ कामबीजं
 सुखं तेषां दद्यात् सर्वार्थसिद्धये ॥ श्रीबीजाद्यं यदा जप्या तदा लक्ष्मी रत्नं चला ॥ कामाद्यं जपना देव सर्व
 लोकवशं नयेत् ॥ मायादि जपना देव वा वितर्ज्जि यते चिरात् ॥ शक्तिबीजादिको मंत्रो निर्वाणमश्ना
 दिशेत् ॥ पुटनात् प्रणवाभ्यां तु मोक्षमाप्नोति निश्चितं ॥ एवं मंत्रवरं जप्त्वा किं न साध्यति मंत्रवित् ॥
 इति अरिर्मंत्रो गृहीतश्चेदज्ञानवशतस्तदा ॥ तस्य त्यागः प्रकर्तव्यः त्वत्प्रकारोऽप्युच्यते ॥ सुदिने
 स्थापयेत् कुंभं सर्वतो भद्रमंडले ॥ विलोमं स्वं जपेन्मंत्रं प्ररयेत् तं सुपाथसा तत्र देवं समावाह्य जपेदावर

एतन्वितं॥ तदमेष्ठितं कृत्वा प्रतिष्ठाप्या नलंततुः॥ अहुया-मूलमंत्रेण विलोमेन शतं च ते॥ दि
 क्षतिभ्यो बलिं दद्यात्सायसान्नेयं तान्वितैः॥ पुनः संपूज्य देवेशं प्रार्थयेन्मनुना॥ अनुकूल्यम
 नालोच्य मया तत्तल बुद्धिना॥ पदुपातं पूजितं च प्रभो मंत्रस्य रूपकं॥ तेन मे स न सः क्षोभमशेषं
 विनिवर्तयः॥ प्रापं प्रतिहृतं चास्तु भूया श्रेयः सनातनं॥ ततो तु मम कल्याणं पावनी भस्त्रिरस्तु
 मे॥ एवं संप्रार्थ्य देवेशं कर्पूरगरुवंदनैः विलोमं विलिखत्॥ मंत्रं ताडपत्रैस्तदर्वयेत्॥ प्रवक्ष्यतु
 निजे मूर्ध्नि स्नानार्थं कुंभस्थितैर्जलैः पुनः संपूर्यत तोयेन पश्ये मंत्रयत्रकं॥ संपूज्य कुंभं सारिति जगते
 वा विनिक्षिपत्॥ विष्णु-संभोज्य सुच्येत पीडया सोमं धयत्॥ इति सिद्धादिविचारः ॥ ऋणसिद्धादियो
 गेषु मंत्रदाने विशेषतः प्रसिद्धं नाम गृहीयात्प्रसुप्तो येन जाग्रते॥ नामाद्यक्षरमारभ्य या
 वन्मंत्रादिवर्णकं॥ त्रिधा कृत्वा स्वदेविद्या तदन्यद्विपरीतकं॥ कृत्वा पिको ऋणी सेयो ऋणी चे
 न्मंत्रमुत्तमं॥ स्वयं ऋणी चेत्तन्मंत्रं त्यजेत्पूर्वं ऋणी यतः॥ प्रकारान्तरेणापि॥ साध्यसाधकनामा
 धः॥ साधकस्य तु पृष्ठतः॥ अष्टभिस्तु हरेद्रागं शेषं ऋणधनं भवेत्॥ इति ऋणधनसाधनं॥
 अथ जपस्थानानि॥ नारदीये॥ शिवस्य सन्निधाने च सूर्याग्नेर्वागुरोरपि॥ दीपस्य ज्वलित

स्थापि जपकर्मप्रशस्यते॥ तथा च शिवः॥ गृहे जपं समं विधातो ऐशतमगुणं भवेत्॥ नद्यां रात सहस्रं
 स्थादनंतं शिवसन्निधौ॥ समुद्रतीरे हृद्ये च गिरौ देवालयेषु च॥ पुण्याश्रमेषु सर्वेषु जपे कोटिगुणं भ
 वेत्॥ तत्पूर्वाभिमुखो वा स्यादक्षिणो चाभिचारिकं॥ पश्चिमं धनदं विद्यादुत्तरं शांतिदं भवेत्॥ अन्य
 श्र्य॥ अग्निपृष्ठे तथा वामे समीपे गर्भमंदिरे॥ जपेत्प्रदक्षिणं होमं न कुर्याद्द्विशिवालये॥ इति जपस्थ
 नानि॥ इत्यादि स्थानमाश्रित्य दीपस्थानं विचिंतयेत्॥ कर्मस्यैव मुखं विद्धि दीपस्थानं सुसिद्धिदं॥
 तद्यथा॥ चतुरस्रां भुवं भित्वा कोष्ठा नां नवकं लिखेत्॥ पूर्वकोष्ठादिवलिखेत् सप्तवर्गं ननु क्रमात्॥
 लक्षावीशे मध्यकोष्ठे सुरा न्युग्म क्रमालिखेत्॥ दिक्षु पूर्वदितीयत्रयग्रामः स्याद्यक्षरं भवेत्॥ मुखं
 तत्तस्य जानीयादस्तावुभयतः॥ स्थितौ कोष्ठे कुक्षा उभाषादौ द्वे शिष्टं पञ्चमीरितं॥ कर्मचक्रमिदं
 प्रोक्तं मंत्राणां सिद्धिदायनं॥ मुखस्थोलभते सिद्धिं करस्थः सर्वभोगवान्॥ कुक्षिः स्थितः शुभासी
 नः पादस्थो दुःखमाप्नुयात्॥ पुक् स्थितो वधं वधं जपादाप्नोति निश्चितं॥ दीपस्थानं ततः क्षेत्रे कक्षा
 मंत्रशुचिर्जपेत्॥ क्षेत्रसाधकमंत्राणां एकमेवाद्यमक्षरं॥ यदि स्यात्स भुवं मंत्रसिद्धिमेव प्रसिद्ध
 ति॥ मंत्रांतरं॥ युग्मं स्वराणां विलिखेत् प्रपूर्वकादींश्च वर्णां क्रमराः क्षमीशे॥ स्थानाधिपस्याक्ष

रमस्ति यत्र तदीपदेशं मुनयो वदन्ति ॥ इति दीपवर्कः ॥ अथासनविचारः वंशाश्मधरणीदारु
 तणपल्लवनिर्मितं ॥ वर्जयेदासनं पीमादारिद्र्यापि दुःखदं ॥ तूलकं बलवत्प्राणिपटुव्याघ्रम
 गाजिनं ॥ वर्जयेदासनं पीमासौभाग्यशानसिद्धिदं ॥ वंशासने दरिद्रत्वं पाषाणो व्याधिसंभवः
 धरण्या स्यादुखभूतिर्दौर्भाग्यं दारुकासने ॥ तणासने यशोहानि पल्लवे चित्तविभ्रमः ॥ कल्पा
 जने ज्ञानसिद्धिर्मोक्षश्च व्याघ्रकर्मणि ॥ स्याद्योषिकं च कोशे यं शांतिकं वेत्रविष्टरं ॥ वाशास
 ने व्याधिनाशः कवले दुःखमोचनं ॥ स्यादाभिचारकं नीले रत्ने वश्यादिकं भवेत् ॥ धवले शां
 तिकं मोक्षः सर्वार्थश्चित्रकं बले ॥ सर्वाभावेत्वासनार्थं कुशविष्टरमिष्यते ॥ इत्यासनानि ॥ अ
 थ जपमाला मंत्रखंडे ॥ स्फाटकी मौक्तिकी वापि प्रोक्तव्या सितसूत्रकैः ॥ सर्वकर्मप्रसिद्धयर्थं जपे
 दुद्राक्षमालया ॥ धर्मार्थं काममोक्षार्थं जपे सप्राक्षमालया ॥ अरिष्टपुत्रजीवैश्च शंखपत्रौ
 मणिस्तथा ॥ कुरागंथिश्च रुद्राक्ष उत्तमं चोत्तरोत्तरं ॥ अन्यत्रापि रुद्राक्षस्वेतप्राक्षमालेतु
 अखिले जपे ॥ अतिस्फूलेति सूक्ष्मश्च स्फुटितो भंगुरो रत्नपुगाभिः पुरा धृतो जीर्णरुद्राक्षो नव
 रः स्मृतः ॥ उत्तमं वा ॥ अलाभे जपमालायाः करशाखा सुपर्वभिः ॥ मध्यां गुल्मपर्वदिप्राद

क्षिणक्रमेण तु ॥ अनामिकाया यो मध्यतस्मादधः क्रमेण तु ॥ तर्ज-यादौ जपो तश्च अक्षमाला क
 रे स्थिता ॥ अंगुल्यमेषु तत्तज्जपं यज्जपं मेरुलंघने ॥ असंख्येन तु यज्जपं तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥ म
 ध्यामाया द्वयं पर्वजपकाले तु वर्जयेत् ॥ पर्वमेरुविजानीया तस्मात्तत्परिवर्जयेत् ॥ अथ वा करशभिः
 कर्तव्यो जापकै जपः अंगुल्या जपसंख्यानं एकमेकमुदाहृतं ॥ रेषयाष्टगुणं विंशत्युत्तरीवेदं श
 स्मृतां ॥ शतं चंदनशंखैश्च प्रवालैस्तु सहस्रकं ॥ स्फाटिकैर्ब्रह्मक्षसाहस्रं मोक्षिकैर्लक्षमेव वा ॥
 दशलक्षं राजतोयैः सौवर्णैः कोटिरुच्यते ॥ कुशग्रंथ्या वरुद्राक्षैरनंतगुणितं भवेत् ॥ अष्टोत्तर
 शतैर्माला पंचाशैस्तुराधिकैः ॥ सप्तविंशतिभिः कार्पा एकमनीवासमेरुका ॥ मुखं मुखेन संयोज्य
 पुच्छं पुच्छेन योजयेत् ॥ प्रोतव्यासितसूत्रेण सकर्मफलसिद्धये ॥ पटसूत्रकृता माला देव्याः प्री
 तिकरीमताः ॥ कार्पासैर्वोष्मवीमाला पद्मसूत्रैरथापि वा ॥ उर्णो मिर्वल्कलेर्वापिशेवीमाला प्रकी
 र्तिता ॥ कार्पाससूत्रैरन्येषां विदध्या जपमालिकेति ॥ कामलायां विशेषः त्रिंशद्भिः स्याद्भनं पुष्टिः
 सप्तविंशतिभिर्भवेत् ॥ पंचविंशतिभिर्मोक्षे पंचदश्याभिचारके ॥ पंचाशीद्भिः कुलेशानि सर्वा
 सिद्धिरुदीरिता ॥ श्रीशिवज्ञानविज्ञायामपि ॥ अंगुष्ठं मोक्षदं विद्या तर्जनी शत्रुनाशिनी ॥ मध्य

मायाधनदाशान्तिकरीत्वेशस्यनामिका॥कनिष्ठाकर्षणेशस्ताजपकर्मणिशोभनेअंगुष्ठेनज
 पंजप्यमन्त्रैरंगुलिभिःसह॥अंगुष्ठेनविनाकर्मकृतंतदफलंभवेत्॥मोक्षार्थंपंचविंशत्यासप्तविं
 शतिपौष्टिके॥त्रिंशच्चधनसंपत्त्यैःपंचदश्यामिचारके॥जप्राक्षमालांसकलांभ्रामयेदाशिषाम
 पि॥प्रदक्षिणंपुनर्वक्त्रंप्रारभ्यैवंसमाचरेत्॥स्वयंवामेनहस्तेनजपमालानसंस्पृशेत्॥अक्षितो
 द्विजोवापिस्पृष्टश्चेष्टुद्रिमाचरेत्॥नधारयेत्करेमूर्ध्नि कंठेचजपमालिकां॥जपकालेजपंकत्वासदा
 शुद्धस्तुलेक्षिपेत्॥गुरुंप्रकाशयेद्ब्रह्मामंत्रंनैवप्रकाशयेत्॥अक्षमालांचमुद्रांचगुरोरपिनदर्श
 येत्॥अन्यथा॥कंपनात्सिद्धिहानिःस्याद्भननंबहुदुःखकृत्॥शब्देजातेभवेद्रोगोकरभ्रष्टाविना
 शकृत्॥छिन्नेसूत्रेभवेन्मृत्युस्तस्माद्यत्नपरोभवेत्॥जपांतेकर्णदेशेवाउच्चस्थानेथवाच्यसेत्॥
 अक्षमालादिधाप्रोक्ताकल्पिताकल्पितेतिच॥कल्पितामणिभिःकृत्वामातृकास्यादकल्पिता॥आ
 दिक्षांताक्षरैःप्रोक्तामालावर्णमयीबुधैः॥अनुलोमविलोमाभ्यांगणयेन्मंत्रविनमः॥जपमालां
 विधायेत्यंततःसंस्कारमाचरेत्॥क्षालयेत्पंचगव्येनसद्योजातेनसज्जलैः॥चंदनागुरुगंधाद्यैर्वा
 मदेवेनर्घ्ययेत्॥धूपयेत्तामघोरेणलेपयेत्पुरुषेणतु॥मंत्रयेत्पंचमेनैवप्रत्येकंतुरातंशतं॥मे

सं-चपं-चमेनैव तथा सं-त्रेण सं-त्रयेत् ॥ प्रक्षाल्य पं-चगव्येन तथा पं-चा मृतेन च ॥ संस्नाप्य पं-चगव्येन
 शिवकुंभस्थितेन च ॥ येन प्रतिष्ठिता माला तमेव तु मनुं जपेत् ॥ अन्य सं-त्रजपं विद्वा-नकुर्या कर्हि
 चिदुच्येः रिति ॥ प्रकारं ते ॥ ईश्वर उवाच ॥ वक्ष्ये नाम य संस्कारं यथा विधि समाचरेत् ॥ प्रक्षाल्य पं-च
 गव्येन तथा पं-चा मृतेन च ॥ संस्नाप्य पं-चगव्येन शिवकुंभस्थितेन च ॥ सर्ववैमूल सं-त्रेण गंध
 पुष्पाक्षतादिभिः ॥ पूषदीपनैवेद्यादिदत्त्वा चाष्टशतं स्पृशेत् ॥ मूल सं-त्रं जपेत्पश्चाद् इव त्रण मे
 बुधः ॥ एवं या संस्कृता माला जपकर्मणि सर्वदा ॥ अभीष्टफलदात्यर्थं सत्यवाद्यविनाशिनी ॥
 मध्यमानामिकांगुष्ठे रक्षामाला मणी शतैः ॥ एवं जपस्य चैकस्य क्रमोयं चालयेजपेत् ॥ अंगुष्ठेन
 तु मोक्षाय मध्यपुर्व्वे वद्वये ॥ जपेदनामिकांगुष्ठेनेतराभ्यां कदाचन ॥ इति सं-ध्यांतरे तु ॥ अंगुष्ठमध्य
 मायोगात्सर्वसिद्धिप्रदायिनीति ॥ इत्यक्षामाला ॥ अथ भक्षाभक्षविचारः ॥ तथा च गौतमीये ॥
 चरुमूलफलक्षीरदधिभिक्षान्नसक्तवः ॥ शाकश्चाष्टविधं चान्नं साधकस्योच्यते बुधैः ॥ तदपि
 प्रशस्तं नात्युष्मन्नचोष्णं न चापिकं ॥ तदुक्तं नारदीये ॥ षड्कोसं सुपक्वं चकुर्याद्वै लघुभोज
 नं ॥ नेट्रिपारणं विकारं स्यात्तथा भुंजीत साधकः ॥ यद्वा तद्वापरीत्याज्यं तुष्टांतं कुत्सितं तथा
 प्रशस्तांतं समश्रीया-सं-त्रसिद्धिमयी हया ॥ पयोव्रते तु विशेषः ॥ पयोव्रतस्य सिद्धिस्त्यालसैनै

वनसंशयः॥ शाकभैक्ष्यद्विषा शीकलोलक्षत्रयजपेत्॥ भिक्षा तंतु न गृहिणः॥ यतिश्च ब्रह्म-पाश
 च भिक्षा न जीवि नैव तौ॥ सर्वधर्मवहिर्भूतो गृही भिक्षा न जीवि नात्॥ इति भिक्षा भिक्षा विचारः॥ अथ नि
 यमः॥ लवणं पलं चैव क्षारं क्षौत्रं रसांतरं॥ माषसुद्रमसूराया लौद्रवांश्च एका नपि॥ असद्राषण
 मन्वाप्यं वर्जयेदन्वपूतनं॥ विनाश्रमोचितं नित्यमथ नैमित्तिकं च यत्॥ स्त्री भूद्रपति तस्मात्पुनरास्ति
 कौष्ठिषभाषणं॥ असत्यभाषणं चैव कौटिल्यं च परित्यजत्॥ सद्गिरपि न भाषेत जप होमार्चनारि
 षु॥ वाग्यजः कर्मनिर्वृत्य निस्पृहो वनितादिषु॥ वर्जयेद्गीतकाव्यादिश्रवणं नित्यदर्शनं॥ तांबूल
 गंधलेपं च पुष्पधारणमेव च॥ मैथुनं तत्कथा लापं तद्गोष्ठीपरिवर्जयेत्॥ कौटिल्यं क्षौद्रमभ्यंग
 मनिवेदितभोजनं॥ असंकल्पितकृत्यं च वर्जयेन्मर्दनं नादिकं॥ स्नायाश्च पंचगव्येन केवलामलके
 न वा॥ श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तैर्मंत्रैस्नायादनंतरं॥ स्नानं त्रिप्रवणं प्रोक्तमशक्तौ द्विः शक्यं तथा॥
 अस्नातस्य फलं नास्ति न चातर्पयतः पितृन्॥ स्वजपमंत्रेण तु कुंभसुद्रयानिमज्जनस्यानुपदेस्व
 मस्तके॥ सप्तविंशत्यभिषेकमाचरे॥ तथा षजस्नाचमनं च संततमिति॥ इति श्रीशैवमाधवण
 ठकाग्निहोत्रिसुतशैवगोपनाथपाठकाग्निहोत्रिविरचिते पुरश्चर्याविज्योगुरुशिष्यपरीक्षादिः
 सर्वविधिः॥ अथ जपविधानं॥ तत्र शुभे दिने नदीपर्वतमस्तकादौ क्षेत्रं परिकल्प्य क्षेत्रपालपूजं
 विधाय पूर्वोक्तक्षेपस्थानमाश्रित्य जपमारभेत्॥ तथा च कोर्म॥ अद्रव्यपर्वतः पुण्यो नदी तीरा

णियानि च॥ सर्वाण्यश्रमिका न्याहुर्न हिनेषु परिग्रहः॥ ततोऽप्यत्र भूगृहं कुर्यात् तदुक्तं ग्रंथांतरे॥ एवं पूर्वं
 समीरितेन विधिना शक्त्वा स्वयं सादरं संपादाय खिल साधनानि विधिवत् श्रीसद्गुरुणो राशया जातः स्वस्य
 पुनः स्तनः॥ स्वविहितोऽष्टे रासने भूगृहं कुर्यात् मंत्रमुदीरयन् निति महानुष्ठानहेतोर्वशी॥ गृहीतस्यास्य मंत्र
 तस्य पुस्तक्यरणासिद्धये॥ ममेवंगृह्यते भूमिर्मंत्रोयं सिद्धतामिति॥ मंत्रेण ततोऽज्ञाताज्ञातपापक्षयार्थं सह
 स्वपंचकं त्रयं वाष्टोत्तरसहस्रवागयत्रीजपित्वा प्राप्ताणां भोजनादिनाभ्यर्च्य गुरुं च वस्त्रालंकारादिभिः॥
 ततो हविष्यानेनैव भोजनं कुर्यात्॥ कस्यचिन्मते उपवासं कुर्यात्॥ उक्तं च सनत्कुमारकल्पे॥ विप्रान्संतर्प
 येदं न भोजनाच्छादनादिभिः॥ बहुभिर्वस्त्रभूषाभिः प्रणामेद्गुरुमात्मनः॥ आरेभे च जपं पश्चात्तदनुज्ञापुरः
 सरमिति पूर्वदिनकृत्यं ततो जपारंभदिने स्नानादिकं विधाय दीपस्थाने गत्वा सनविधिं च संपाद्य संकल्पं
 कुर्यात्॥ स यथा अद्येत्यादिपंचांगं स्रत्वा अमुकाक्षरा अमुकमंत्रस्य सिद्धिकामोऽमुकसंख्या जपदशं श
 होमतर्पणभिषेकात्मकपुरश्चरणमहं करिष्ये इति संकल्पा अमुकमंत्रस्याऽमुकऋषिः अमुकछंदः अमुक
 देवता पुरश्चरणजपे विनियोगः इत्युक्ता ऋष्यादिन्यासादप्याने च कल्पा॥ तं माले सर्वदेवानां सर्वसिद्धिप्रदम
 ता॥ तेन सत्येन मे सिद्धिं मा तर्देहि न मोक्षुते॥ इति जपमालां प्रार्थय हस्तैकसादेवो ह मिति भावयित्वा जपमा
 रमेदिति पुरश्चरणजपे दिवसातिक्रमो न कर्तव्यः जपस्तु प्रत्यहं न्यूनो नाधिको न त्वरया कार्यः उक्तं च
 नारदीये नैरंतर्प्य विधिः प्रोक्तो न दिनं व्यतिक्रमयेत् दिवसातिक्रमे तेषां सिद्धिरोपः प्रजायते शनैः श
 नैरतिस्पष्टं न दुतं न विलंबितं॥ न न्यूनं नातिरिक्तं वा जपं कुर्याद्दिने दिने मध्यदिनावधि च उक्तं च विस्त्रं

१०
 द्रिकायां शिवादींश्च गुरुभ्या जपं कुर्यात्समाहितः उक्तं संख्यामितं प्रातः कालान्मध्यंदिनावधि ॥ मानसः
 सिद्धिकामा नो पुष्टिका मेरु पंशुकः कचिको मारणे चैव प्रशस्तो जप इरितः ॥ शयनं दर्भशय्या नो शुचिः प्रय
 तमानसः ॥ नैक वासा जपे मंत्रं बहु वस्त्रा कुलो न वः ॥ गोभिलोपि नार्द्र वासा जपं कुर्यात् होमं दानं प्रति
 ग्रहं ॥ सर्वतद्राक्ष संविद्यात् बहिर्ज्ञानं च यत्कृतं ॥ न पदापादमाक्रम्य तथैव हि पदाकरो ॥ न वा समाहि
 तमना न च वासं श्रयं जपेत् ॥ न च चक्रमणश्चैव न पार्श्वमवलोकयन् ॥ न प्रावृत्तो न जल्पंश्च न प्रा
 वृत्तशिरा तथा ॥ अशुचिर्दर्शने उक्तं स न कुमारकल्पे जप काले यदा पश्येदशुचिं मंत्रविनामः ॥ प्रा
 णायामस्तदा कार्यस्ततः शेषं समाचरेत् ॥ यदा चैष भवेत् मन्त्री स्वयमप्यशुचिः पुनः ॥ आचारः प्रय
 तो भूत्वा न्यासं पूर्ववदाचरेत् ॥ मौनेन जपं कुर्यात् तदुक्तं मंगिरसा संधयोरुभयोर्जाप्ये भोजने
 दंतधावने ॥ पितृकार्ये च देवे च तथा मूत्रपुरीषयोः ॥ गुरुणा संन्निधौ दाने योगे चैव विशिषतः ॥
 एषु मौनेन समाधिष्ठेत् स्वर्गमाप्नोति मानवः ॥ मौनोपचारे प्रायश्चित्तं तदुक्तं ग्रंथोत्तरे ॥ सकृदुच्छरि
 तेश्च प्रणवं समुदीरयेत् प्रोक्तेषां मरुतेश्चैव प्रणवं सकृदुच्छरेत् ॥ योगयाज्ञवल्कलश्च यद्विवाग्य
 मलोपः स्याज्जपादिषु कथंचन ॥ व्याहरेद्द्वैतं सर्वं मंत्रं स्मरेद्वा विस्तृतं व्ययं शाक्यतोपि क्षते निषीव
 ने चैव दंतोच्छिष्टे तथा नृते पतितानां च संभाषेदक्षिरां श्रवणं स्पृशेत् ॥ अनिरापश्च वेदाश्च सोम
 सूर्या निलस्तथा सर्वे एते हि विप्रस्य कर्त्तव्यं तिष्ठंति दक्षिणे अन्यश्च जपश्चांतस्तुतं ध्यायेत्

ध्यायेत् ध्यानश्रोतस्तुतं जपेत् जपध्यानसमायुक्तो मंत्री सिद्धिर्नामयेति अथ पुरश्चरणस्वरूपमु-
 च्यते पूजात्रैकालिकी नित्यं जपतर्पणमेव च ॥ होमो ब्राह्मणभुक्तश्च पुरश्चरणमुच्यते कुलार्णवे च पञ्चा-
 गानिमहादेवि जपहोमश्च तर्पणं स्वाभिषेकश्च विप्राणामारोपनमपीश्वरी पूर्वं पूर्वदशं शो न पुरश्च-
 रणमुच्यते सनत्कुमारोपि होमस्यानियतत्वात् तर्पयेत् दशं शो न स च तेन पयोधसा कुर्याद् दशं श-
 तो होमं ततः सिद्धो भवेन्नमुरिति स्कंदे पूजया विप्रलं राज्यं अग्निकार्येण संपदः ॥ जपेन पापसंशुद्धिर्ना-
 मध्यानेन मुच्यते वसिष्ठसंहितायां इषुमात्रं स्त्रं डिलं वा संक्षिप्ते होमकर्मणि क्रियासारे होमो षड्विंश-
 प्राग्वहः प्रागुदकप्रवहो धवा उदग्वहः प्रदेशो वा स्त्रं डिलस्य स्त्रं स्मृतमिति पिंगलामते होमे प्रशस्य-
 ते कुंडं स्त्रं डिलं बहुसन्मिति वायवीयसंहितायां अथ अग्निकार्यं वक्ष्यामि कुंडे वा स्त्रं डिले पि वा वेद्यामप्याप-
 से पात्रे मन्मये वा न वेभुभे स्त्रं डिलं वा प्रकुर्वीत सुसिद्धेः सिकते सिते इति स्त्रं डिलं कुंडे वा स्त्रं डिले वापि कुं-
 डे होमप्रशस्यते होमोक्तविधिना चैव कुर्याद्देसाधको तमः ॥ कुंडं तु नारदे नोक्तं हस्तमात्रं शुभं मतं अथ-
 होमकालः ॥ वसंतश्चैव पूर्वाह्णे मध्याह्णे ग्रीष्मा उच्यते अपराह्णे भवेद्दर्षाः शरश्चैवार्द्रा नके उषो हो-
 मं तर्प्यं चैव संध्यायां शोशिरः स्मृतः ॥ ग्रीष्मे उच्चादनं कुर्यात्तं भनं प्रावयेत्तथा शरद्विशंतिकं कुर्याद्देमे-
 ते मोहनं कुरु राशिरेमारणं ज्ञेयं वसंते वश्यकर्मणि स्वर्णसिंदूरवाल्मीकं कुंकुमसोदसन्निभः ॥ वह्नि-
 वर्णः शुभावहः भेरी वारिदहस्तीनां ध्वनिवद्दे शुभावहः नागचंपकपुनागपाटलाधूधिका निभः ॥

धोवद्वेऽगुभावहः काकसरसुरोर्वद्वे जपमानस्यदुःखदः क्लृप्तः क्लृप्तगतेर्वर्णो यजमानं विनाशयेत्
 एवं दुष्टेषु चिद्वेषु पापेष्विहा यदेशिकः मूले नाज्ये न जुहुयात् च विंशतिराहुतिः इति वस्य रूपं अथ
 होमद्वयानि प्रणवकल्पे-पलाशपुष्पहोमेन सर्वशत्वमवाप्नुयात् अथ त्वस्य समिद्धो मातृब्राह्म
 णः सुस्तिरो भवेत् दुर्वाहो मादवाप्नोति दीर्घायुष्यं न संशयः अनाज्यहोमादवाप्नोति मुनिराज्यं द्वि
 जो तमः कन्याकामौलभेत् कन्यालाजाहोमेन सुव्रतः वैराग्यकामो वैराग्यं लभते घृतहोमतः श्रि
 धार्थी श्रियमाप्नोति विल्वपत्रस्य होमतः पुत्रकामौलभेत् पुत्रं जीवपुत्रस्य होमतः आरोग्यका
 ममारोग्यं लभते तिलहोमतः यद्यदिष्टति तत्सर्वं लभते पुष्पहोमतः अन्यश्च पेणौजपे च होमे च
 संख्या नोक्ता महर्षिभिः ॥ तेषां मष्टसहस्राणि संख्यात्वा जप होमयोः यस्मिंस्तु निगदे नैव मंत्रसंख्या
 विधीयते तत्र सर्वत्र मंत्राणां वद्विर्युगक्रमात्कृत्वा कल्पोक्ता चकृते संख्यात्रेतायां द्विगुणास्त
 ता द्वापरे त्रिगुणा प्रोक्ता कलौ संख्या चतुर्गुणा सनत्कुमारेण चतुर्गुणा स्वाहांते नैव मंत्रेण हो
 मकार्यो विजानता न मोते न नमस्कारो मकारांते न वै जपः लक्षत्रयं जपे मंत्रं ततः सिद्धो भवत्ययं
 स न्यासिनां न होमोस्ति नवाब्राह्मणतर्पणं जपमात्रेण सिद्धिः स्यात्तर्पणाद्यं विकल्पितमिति तथा
 च गौतमीये होमकर्मण्यशक्ता नां विप्राणां द्विगुणो जपः इतरेषां तु वर्णां त्रिगुणादिर्विधीयते ॥ कुं

न संभवश्च यद्यदंगं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणो जपः कर्तव्यः सांगसिद्धयर्थं तद्दशने न भक्तिरिति कश्चित्प्रत्य
 ह जपदशं शतर्पणमार्जने करोति कश्चित्पुनश्च पूर्णं करोतावपि सांप्रदायकौ उक्तं च नारदीये स्वजपस्य
 दशंशेन होमं कुर्यादिनेदिने अथ कालक्षपयंते होमः कार्यो विपश्चितेति अनंतरं दशंशतर्पणं मार्जनं च
 कुर्यात् तत्र वैराग्यपावनः तर्पणस्य दशंशेन नमो तं मंत्रमुच्चारत् अभिषिचस्व मूर्द्धा नां जले कुंभाख्य
 मुद्रया अथ होमे मुद्रात्रयं प्रोक्तं मृगीहंसी च भूकरी शान्तिके च मृगीहंसी षोडशकर्मणि भूक
 रीत्यभिधारेषु कार्या तत्र विदुतमैः भूकरी करसंकोचं हंसी मुक्तकनिष्ठिका मुक्तकनिष्ठतर्जनी मृगी
 मुद्राप्रकीर्तिता अभिचारदिहोमेषु भूकरी कथिता बुधैः भूकरी पुत्रकामाय धनकामाय हंसिनी मृ
 गी भोक्षे प्रकर्तव्या आहुतिः सर्वकामिका हुतं यं मुद्रया हीनं तत्सर्वं निःफलं भवेत् अथ संक्षेपपुरश्चरण
 विधिः कृष्णामौ समारभ्य वाक्कृष्णस्य चतुर्दशी देवं ध्यात्वा जपे मंत्रमयुतां चतुष्टयं दश च हो
 मयेत्यभ्यातर्पयेत्तर्पयेदभिषेचयेत्ततः सिद्धो भवेन्मंत्राब्रवीत्कुंभसंभवः तद्यथा पूर्वोक्तमासतिथा
 दौ अष्टम्यां स्नानादिकं कृत्वा जपस्थाने आसनविधिं च कृत्वा संकल्पं कुर्यात् अथेत्यादि असुकाक्षराः सु
 क मंत्रस्य सिद्धिकामोऽयुतचतुष्टयसंख्याक जपदशंश होमतर्पणाभिषेकात्मक पुरश्चरणमहं करिष्ये
 तत्राष्टम्यादि चतुर्दशीपर्यंतं प्रतिदिनं पंचसहस्रं सप्तशतं चतुर्दशसंख्याकं चतुर्दशं चतुर्दशस्थाने शो
 ऽशसंख्याकं जपमहं करिष्ये इति संकल्प्य यासादिकं च कृत्वा जपं कुर्यात् जपान्ते होमादिकं च प्रकारं तं

एषाणीत्यन्तसंगश्च षड्भिर्मंत्रैः प्रसिध्यति. अन्यश्च. प्रवासी बहुभक्षी च प्रजल्पी नियमग्नहः॥ नीचसंगश्च
 लौल्यं च षड्भिर्मंत्रैः न सिध्यति. शिवोपि. मनसंहरणं शौचं मोनं मन्त्रार्थचिंतनं. अव्ययत्वमनिर्वेदो जपसिद्धस्तु
 हेतवः॥ गुप्तकीर्त्या श्रये मंत्रानदास्यंति फलं प्रिये. मन्त्राश्चैतन्यसहिता सर्वसिद्धिकरा स्मृता. चेतन्यरहिता मं
 त्रा प्रोक्ता वर्णास्तु केवला॥ पलं नैव प्रयच्छंति नक्ष्यकोटिजपादपि. अथवा देवतारूपं गुह्यं व्याख्या प्रतोषयत्. तस्यै
 वेष्णुसारीत्यादृक्किमुक्तेन चेतसा॥ गुरुमूलमिदं सर्वं तस्मान्नित्यं गुह्यं जपेत्. पुरश्चरणाहीनोपि मंत्रसिध्ये
 न संशयः श्रीभवानपि. संतुष्टो हि गुरुस्य तस्य तुष्टं जगत्त्रयं. नास्य साध्यं जगत्पत्रसुप्रसन्ने गुरौ मुने
 एवं पुरश्चरणं कृत्वा गुरुदेवतामभिवंद्या विनादिना शुश्रूषया विधां जपेत्. एतत्कर्म परिसमाप्तौ कल्पोक्ता
 ब्राह्मणान् भोजयित्वा अन्यानि प्रयोजनानि साधयेदिति. श्रीनाथगोपालमहं प्रातो विस्वानंदरूपं परमाश्र
 मस्तं. यस्य प्रसादेन तमाश्रिता ये सानंदपूर्णं प्रभवन्ति नित्यं. नानाग्रंथा. समा लोका श्रीमान् गोपीनाथः
 कृती॥ पुरश्चर्याविधिं सम्यक् साधकार्यं मचीकरत्॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्यश्रीगोपाला
 श्रयपूज्यपादरूपाकटाक्षाद्यादितपरमानंदैकस्सरोवमाधवपाठकाग्निहोत्रिसुतरोवगोपीनाथपा
 ठकाग्निहोत्रिविरचितः पुरश्चरणाविधिः समाप्तः॥ देवीयामले. जपादौ वाचनविधिः कार्यो दीक्षावितैर्न
 रे. नास्तीपापं यत्तस्मै तो सूतकं च यतात्मनां. मृगानीतं त्रे. मृतके सूतके चैव धूमो हारादिकेतथा. जपं चा
 ध्यं तथा कुर्यात्. मंत्रन्यासपुरःसरं. विष्णुयामले. शिवविष्णुर्चने दीक्षायस्य चाग्निपरिग्रहः॥ ब्रह्मचारि

यतीनां च शरीरो ॥ स्तिसूतकं ॥ नारदतंत्रे ॥ सूतके मृतके चैव नित्यं विष्णुमयस्य च ॥ सा नुष्ठानस्य विप्रै
 द्रस्यः शुद्धिप्रजायते ॥ ब्राह्मणस्यैव पूज्यो हं शुचरेण्य शुचरेण्य ॥ पूजां गृह्णामि भूद्राणां पुनः सा चारवर्त्म
 नां ॥ लिंगपुराणे ॥ न चैवा पूज्यभुंजीत शिवलिंगं महेश्वरि ॥ सूतके मृतके वापि न त्याज्यं शिवपूजनं ॥ अन्य
 त्रापि ॥ अग्निहोत्रे गवां गोष्ठे तीर्थेष्वपि च पर्वसु ॥ राहोर्दर्शनकाले च सूतकं नैव विद्यते ॥ इति पुराण
 विधिः ॥ यत्कृष्णप्राणिपातधूलिधवलंतद्वैशिरः स्याच्छुभं ॥ नेत्रे ते तनसो जिते च शुचरे वाभ्यां ह
 रिर्दृश्यते ॥ सा बुद्धिः नियमे यमे श्वविमला यामाधवे ध्यायनी सा जिह्वा मृतवर्षिणि प्रतिपदं य
 स्तोति नारायणम् ॥ श्रीभवानी शंकराभ्यां नमः ॥

११८